

מראי מקומות- בבא בתרא קע"ב

(ג) **האי מאן דנקט שטרא בר מאה זוזי ואמר שוי' ניהלי וכו'-** כ' הריטב"א, דמיירי כגון שעדיין לא חתמוהו, אלא דנקט ל' כתוב. דאי לא תימא הכי, תיפוק ל' דכבר עשו שליחותם, וא"כ ודאי אינם יכולים לכתוב עוד שטר. וע"ע **בנתיבות** (נ"ג, א') ש"כ' דהחידוש הוא דאפי' ברשות ב"ד אין שומעין לו לעשות השטר באופן אחר, אבל בעדים פשוט דאין יכולין, משום דכבר עשו שליחותן.

(ד) **שני אחין, אחד עני ואחד עשיר, וכו'-** כ' הרי"ף (ע"ט: בדפיו), דאידי דתנא רישא מי שפרע מקצת חובו... ר' יוסי אומר יכתוב שובר, וסבר ר' יוסי דאם אבד שוברו יאכל הלה וחד, תנא נמי שני אחין, א' עני וא' עשיר, דדמיא לה, דאי לית ל' לעני עבדים ולא זיתים, אכיל הלה וחד.

(ה) **עשאן לשכר- כ' הרא"ש** (ל"ג) בשם התוס' דמה דאמרי' עשאן לשכר, לאו דוקא שהי' האב עשאה שכר, אלא ה"ה נמי אם מוצא להשכיר בעיר, זה חשיב עשאן לשכר. ועשאן לעצמו היינו שאינו מוצא להשכיר בעיר, ולא אכפת לן מה דאביו הי' עשאן לעצמו או לא. אולם ע' בר' יונה לעיל (יג.) שהביא מ"מ דס"ל דתלוי במה הי' עושה האב עם המרחץ, אם הי' עשיר והי' עשאה לעצמו, אז יכול העשיר לומר דנעשה לעצמו דוקא, ואם הי' עני, ועשאה להשכירו, יכול העני לטעון דרוצה להשכירו. וכ' ר' יונה דא"ז מחזור, דמה אכפת לן מה שהי' האב עושה בחייו, והאיך נמנע אדם מלהשתמש בשלו משום מה שהי' האב משתמש עמה, ולכן חולק והביא מש"כ תוס' שם, דעשאן לעצמו היינו דהם קטנים ואין דרכם להשכירו אלא להשתמש בה בעצמם, ועשאן לשכר היינו שהם גדולים ודרכן להשכירה.

(ו) **ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב-** פ"י הרישב"ם, דכל אחד יכול לדחות המלוה אצל חבירו, אא"כ יש עדים בדבר, שמעידין שזה לזה מזה. ולשון הרמב"ם הוא (מלוה כ"ד, ח'), דאין אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב

(א) **להנהו כתבי שטרא אקניאתא- ע' ברשב"ם** שהביא מש"כ הר"ח דהיכא דהעדים יודעים דהקנין הי' ביום פלוני, וגם השטר נכתב באותו יום, רק דהעדים אין חותמין עד לאחר זמן, יכולים לחתום אף דזמן שכתוב בשטר הוא הזמן של כתיבת השטר, דאין צריך שיחתמו העדים בזמן שכתוב בשטר אלא בגיטין בלבד. וכ' הרשב"ם דזה לא יתכן, אלא כל שטר צריכין לחתום ביום כתיבת השטר, חוץ משטר אקנייתא. וע' ברמב"ן ש"כ' דהיכא דעושין קנין על השעבוד, אז אפי' בשטר הלואה יכולין לכתוב ולחתום השטר לאחר זמן ולכתוב זמן שעשו הקנין, שהרי משעת הקנין הי' קול ונשתעבדו הנכסים. וע' ברמב"ם דהוסיף דכל זה דוקא היכא דכתב שטר אח"כ, אבל אם לא כ' שטר כלל, אינו גובה מנכסים משועבדים כלל, דאז בטיל קל' [אולם ע' ברמב"ן דמשמע מדבריו דס"ל דאפי' אם לא כ' שטר כלל יכולים לגבות ממשועבדים].

(ב) **אי ידעיתו יומא דקנייתו בי' כתבו, ואי לא, כתבו יומא דקנייתו בי'-** פ"י השטמ"ק בשם הראב"ד, דהיינו, דרק אם יודע היום שנעשה בו הקנין, יכולים לכתוב אותו יום, ואם לאו, כותבים יום הכתיבה. ובא לאפוקי דאם ברור להם דהי' מקודם יום פלוני, דאין יכולים לכתוב אותו יום, דאף אם אמת הי' הדבר, מ"מ מחזי כשיקרא. וע' בבית יוסף (חו"מ מ"ג, י"ט [אות י"ד]) ש"כ **בעל התרומות**, וביאר דמה שפ"י כן, היינו משום דאם לא הי' ברור לו דהי' הקנין מקודם יום זה, א"כ הו"ל ספק שטר מוקדם, ולמה צריך לטעם דמחזי כשיקרא, ולכן פ"י דכוונת הגמ' לומר דאפי' אם ברור להם דא"ז מוקדם, מ"מ אין לעשות כן משום דמחזי כשיקרא. אולם ע' בש"ך (שם, מ') דכ' דדין זה של הב"י לא מסתבר כלל, ואם יודעים בודאי שהוא קודם איזה יום, שפיר יכולים לכתוב יום פלוני. וכוונת הגמ' הוא דאם מסופקים הם אם הי' הקנין ביום פלוני, לא יכתבו יום זה, על הסמך דאח"כ יתבררו אם אמת הי' או לא, ורק יתנו לו השטר אם אמת הי', דמ"מ הא בשעת כתיבה הי' מחזי כשיקרא, וא"כ אין להם לעשות כן.

(ח) **אלמא היום ההוא יומא דנפיק בי' משמע- פי' הרשב"ם, ההוא יומא דנפיק בב"ד להתגרש האשה משמע, וחשבי' לי' כזמן גמור. וע' בתורת גיטין (אה"ע קכ"ז, י') שכ' בשם הנמק"י דביאור הדברים הוא דתלינן שהיום נמסר נ'יש לעי' בזה, למה תלינן שהיום נמסר, ואולי משום דסומכין דמסתמא תביא גיטה לב"ד מיד, וסמכין דהיום נמסר לה]. ועוד הביא לפרש דכיון ד"היום" כל יומא משמע, א"כ י"ל דמשמע דהוי תנאי גמור הוא בגט זה שלא יהי' חל עד היום שיבורר בב"ד, וא"כ שפיר אינו חל עד שתביא הגט לב"ד.**

(ט) **ודלמא אבא שאול כר"א ס"ל דאמר ע"מ כרתי- הק' ר' יונה, א"כ למה יכתוב שהיום גרשתיה. ועוד, לכאור' לר"א גט שאין בו זמן פסול, דהא אמרי' דג' גיטין פסולין, ולא פליג ר' אלעזר אלא לענין גט שאין בו אלא עד א', אבל משמע דלענין גט שאין בו זמן מודה ר"א דפסול. והוא ביאר דלפי ר"א גט באמת אין צריך זמן, לפי שהיא צריכה להביא עדי מסירה מתי נתגרשה. ורק אם יש על הגט עדי חתימה אין צריכה להביא ראיה על המסירה, ולכן בכה"ג צריך זמן על הגט גם לשי' ר"א. ומה דכשר הגט לר"א אם כתב היום, היינו משום דכתיבת היום היינו דכבר מסרתי לה הגט מהיום, וגרשתיה, ולכן כבר היא מגורשת, והעדי חתימה מעידין דכבר נתן לה הגט, ואמרי' דהי' נמסר בפניהם, וממילא כשבא הגט בפניהם יהיו יכולים לשאול להם, ויבררו מתי הי'. וע' בקו"ש (תרמ"א) שהביא דברי ר' יונה, וכ' דזהו דלא כשי' המרדכי בסוף קידושין, דס"ל דאין שייך שטר ראיה על קידושי כסף, דאי"ז ניתן ליכתב, והו"ל מפיהם ולא מפי כתבם (ומשמע דכוונתו דחתימות העדים הרי הם כמו שטר ראיה על מסירת הגט). והק' הקו"ש ע"ז, למה יהי' חלוק שטר על ראיה על קידושין משטר ראיה על מכר או מתנה. וצידד דאולי ס"ל כשי' הרמב"ם, דכל שטרי ראיה הם מדרבנן, ולא תקנו חז"ל שטרי ראיה אלא בממון, ולא בדבשב"ע.**

"אא"כ באו עדי השטר בעצמן ואמרו זה הוא שהעדנו עליו, וכו'". וכ' המגיד משנה דיש מפרשים דאפי' אם באו עדים ויאמרו שהי' א' מהן הלוח, מ"מ אי"ז מלוה בשטר, כיון שאינו מוכיח מתוך השטר איזה מהן הוא, אלא מלוה על פה הוא. וכ' המ"מ דמלשון הרמב"ם משמע דאם עדים אחרים באו, אז שפיר הוי מלוה על פה, אבל אם עדים החותמים באו ואומרים שזהו הלוח, א"כ שפיר הוי מלוה בשטר, שהרי הם יכולים לשלש השמות עכשיו, ונחשב דעדיין לא גמרו שליחותן. וע' בקצות (מ"ט, ד') שהק' על המ"מ דלכאור' השתא ימחה הלוח מלכתוב, ואיך יעשו שליחות בעל כרחו, והניח בצ"ע [ולכאור' כוונתו דאף דזה הי' דעתו מעיקרא, מ"מ עכשיו יחזור בו וימחה].

(ז) **גט שיש עליו עדים ואין בו זמן, אבא שאול אומר אם כתוב בו גרשתיה היום כשר- מבורר בהה"א של הגמ' דסבר דמה שהגט כשר, היינו משום דהיום נחשב לזמן, ודחינן דאולי ס"ל כר"א דלא בעי זמן בגיטין, כדאמרי' דג' גיטין פסולין ואם נשאת הולד כשר. והעיר הקו"ש (תרמ"ב), הא לכאור' מדאורייתא בעינן דרישה וחקירה כדי שיהי' השטר נחשב כשטר, ורק מדרבנן מכשירין הגט כגט, ומה דהולד כשר הוא משום דאפקעינהו רבנן לקידושין מיני', וכן הביא מהנמוקי יוסף בסנהדרין ומשו"ת הרשב"א. והק' הקו"ש, דכיון דעכשיו תקנו זמן בגט משום בת אחותו ופירות, א"כ למה כשר מן התורה, לימא דעכשיו לא אמרי' אפקעינהו, דבין מה"ת ובין מדרבנן הגט פסול. וצידד דשמא לא הי' כח בחכמים אחרונים לעקור תקנת הראשונים, וממילא הא דאפקעינהו נשאר בתוקפו, ורק דתקנו ע"ז שלא יכתוב גט כזה לכתחלה. וע' בחי' הגר"ח על הרמב"ם (עדות ג', ד', ד"ה והנה בסנהדרין) דהרבה להק' על תי' של הנ"י דאמרי' אפקעינהו, והוא תי' באור"א, דבשטר לא אמרי' דצריך דרישה וחקירה, דכל זה נכלל בהא דעדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן בב"ד, וממילא גם מדאורייתא לא בעינן זמן כלל.**